Poštnina plačana v gotovini Leto LVIII. Ljubljani, v četrtek, dne 5. junija 1930 Št. 128 Št. 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneve po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo - Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Odločitev Nemčije

Berlin, 3. junija.

Gospod urednik, zadeli ste, ko v name naslovljenem povabilu omenjate, da prevladuje stis, da išče Nemčija nove orientacije. Je temu tako.

Deset let je Nemčija kolebala med vzhodom in zapadom. Versajski mir, ki se je pri nas v Nemčiji sprejel kot krut diktat, je nemški narod skoraj nujno pognal proti vzhodu. Večkrat se je poizkušalo navezati tesnejših stikov z Rusijo. Pričeli so gospodarstveniki, sledili so jim diplomati, ki naj bi v slučaju uspeha pripravili pot tudi generalom. A eni in drugi so se po številnih bridkih izkušnjah razočarani vračali.

Boljševiška Rusija ni namreč država v običajnem pojmovanju. Boljševizem ni upravni sistem, ni stranka ampak je mogočno idejno, —a lahko bi rekel versko gibanje, ki kot tako zahteva razširjenje po vsem svetu in hegemonijo nad vsemi narodi. Da, boljševizem je nova religija v pravem smislu besede, čeprav se zaenkrat skriva pod gospodarskimi oblikami. Ta religija ima svoje preroke in svoje učence, svoje mučenike in spoznavalce, ima v Marxu in Leninu sveto pismo, ki ga mora vsak komunist brezpogojno verovati. Boljševizem ima tudi svoj indeks in svoje krivoverce, ima svoje obrede, svoj idealizem in fanatizem. Mohamed je pozival svoje vernike, naj podvržejo svet polumescu z mečem v roki. Lenin je boljševizmu postavil cilj, da podjarmi svet kladivu in srpu, in sicer s silo, ako ne pojde drugače. Islam se je boril z mečem v eni roki, s knjigo v drugi. Isto dela boljševizem. Zaenkrat nosi knjigo v roki. To je njegova propaganda. Če pa se mu bo zdelo primerno, pa bo segel tudi po meču, saj si je ustvaril velikansko, moderno opremljeno in izvežbano armado. Islam se je opiral na arabski narod, a je bil po Mohamedovi zamisli mednarodna religija. Boljševizem se naslanja na ruski narod s to tendenco, da se razširi po vsem svetu.

To spoznanje v Nemčiji danes že precej splošno prodira. Zato je že prejšnja, a še vse bolj nova Brünningova vlada zavzela odločno stališče napram III. internacionali, za katero smatramo —, da ostanem pri prejšnji primeri, da je v istem odnosu do sovjetske države kakor je bil pred vojsko kalifat do Turčije. Sultan je bil istočasno verski poglavar islama. Nihče pa ne bi trpel, da bi sultan na eni strani sklepal z državami prijateljske pogodbe kot vladar Turčije, na drugi strani pa kot kalif izlama proti istim državam razvijal zeleno zastavo in pozival na sveti boj. Boljševiki bi pa ravno to hoteli. Stalin bi na eni strani rad sklepal z državami gospodarske in politične pogodbe, na drugi strani bi pa s pomočjo svoje internacionale v naročju istih držav rad netil upor in revolucijo.

Znano je, da je že parkrat III. internacionala pri nas v Nemčiji vprizorila krvave spopade. Kakor je pokazala preiskava, so niti upora doslej vodile v Moskvo. Razumete, da se mi niti ne moremo notranjepolitično boriti zoper boljševizem, — zunanjepolitično pa biti njegov zaveznik. Mi se moramo odločiti: ali gremo odkrito z Rusijo in potem postanemo boljševiki, ali pa se ločimo od nje in iščemo druge orientacije. Padec socialistične vlade in imenovanje dr. Brünningovega kabineta je menim dovolj viden dokaz, da se je Nemčija odločila za zapad in za — Evropo.

Poslej preostaja Nemčiji le dvoje: ali se nasloni na Francijo ali na Italijo. Naj govorim odkrito kot Nemec: ako bi poslušal strast, bi bil za Italijo, ako pa sledim zdravemu premisleku, pa moram priznati, da nam zveza s Francijo more nuditi neprimerno več kot zavezništvo Italije. Italija nam sploh ničesar ne more nuditi, kar bi bilo odločilnega pomena. Ona nam nudi vojno zavezništvo in — francoske kolonije. Toda za take avanture je naša diplomacija mnogo preresna.

Nemčija bo čakala — ker ji more njeno čakajoče stališče zaenkrat največ prinesti. Težko je biti političen prerok — a vsi znaki so tu, da se intenzivno pripravlja nemško-francosko zbližanje. Nobena tajnost ni, da se od francoske strani mnogo na tem dela. Francosko-angleške entente je konec. Briand si je v Londonu vse prizadejal, da si zagotovi angleško pomoč v slučaju kakega evropskega in zlasti sredozemskega konflikta. Vse zaman. Anglija ne prevzame za Evropo nobenih garancij več, češ, da mora itak skrbeti za red in mir na eni četrtini zemlje. Seveda je to izgovor, ko vsi vemo, da jo veže ameriško-angleška pogodba.

Zato pa bo Francija iskala novih političnih zvez. Z Italijo bo težko kaj. Največji nacionalisti in romanofili obupavajo nad takim poizkusom, ko je rivaliteta med Parizom in Rimom danes mnogo večja, kot med Parizom in Berlinom. Zato velja tudi za Francoze, kar za Nemce: Razsodnost in politična pamet more zagovarjati edinole francosko-nemško zvezo.

Kolikor imam vpogleda v javnost, mislim, da bodo podobna prizadevanja od francoske strani našla ugoden odmev tudi v Nemčiji. Predčasna izpraznitev Porenja je jako pomirljivo vplivala. Izvajanje Youngovega načrta pomenja popolno likvidacijo vojne. In to je, česar si mi želimo: miru. Zveza Nemčije in Francije pomeni za Evropo trden in trajen mir, med tem, ko bi zveza Nemčije z Italijo utegnila pomeniti — vojno.

Dr. W.

Drugi rdeči val v Aziji

Pariz, 4. jun. Nemiri, ki so izbruhnili v Indokitaju pa že delj časa trajajo, niso v direktni zvezi z nacionalističnim gibanjem, pač pa z novim valom komunizma, ki je v drugič v silnem naletu pljusknil iz Rusije na eni strani preko Tibeta v južne provincije Kitaja, na drugi strani pa preko Mongolije in Mandžurije do Koreje, tako da je Kitaj na severu in na jugu obkrožen od širokega pasu komunistične propagande. Propaganda v južnih provincah, ki meje na francosko Indokino, je čisto naravno odjeknila tudi med kmetskim prebivalstvom v Tonkinu, odkoder se je čez Annam zanesla doli v spodnjo Končinčino. Ni dvoma, da se je to zgodilo po načrtu iz Moskve, ki se zopet trudi združiti okoli sebe vso Azijo.

Glavna točka za napad na azijski »domači fevdalni red in moderno azijsko buržuazijo, udinjano evropskemu kapitalu«, kakor temu v Moskvi pravijo, je nankinška vlada Čankajšeka. Sovjeti namreč Čankajšeku ne morejo odpustiti, da je l. 1926/27 potlačil takratno od Moskve po znanem »diktatorju Kitaja«, Karahanu, zaneteno vstajo rdečih kitajskih kmetskih in delavskih sovjetov v Kantonu, ki so imeli namen združiti ves Kitaj v »Kitajsko federativno socialistično republiko«. Od tega časa dalje moskovska vlada neprestano rovari proti nankinški vladi, kateri očita, da je »vazal Anglije in Ameriške Unije«. Sovjeti so podkupili generale v Pekingu, da so proglasili severnokitajsko vlado, ki skuša Čankajšeka strmoglaviti, pa s svojo armado nima sreče, baje ker nankinško vlado podpirajo inozemske sile pa tudi Japonska. Zato so sovjeti osredotočili vso svojo propagando na centralno in južnokitajske province, v katerih so zanetili revolucijo proti Nankingu.

Komunistični kmetski sovjeti so obenem z rdečo armado organizirani v šest provincijah; med temi je tudi provinca Kvangsi, ki meji na francoski Tonkin. Rdeča armada šteje vsega skupaj okoli 50.000 mož, nima pa zadosti municije; tudi je med njo veliko roparjev in dezerterjev. Če rdeča armada kakšen okraj zavzame, pokolje vse večje posestnike, oficirje in uradnike nankinške vlade ter pobije ali zapre ali pa izžene tudi misijonarje. Potem se osnuje sovjet, kmetska zveza, delavska strokovna zveza in pa žensko udruženje. Sovjeti razdele nato posestva po principu ruskih Kolhozov. Sklicali so tudi dva sovjetska kongresa na dveh različnih krajih, ki sta zborovala oba na isti dan 30. maja. Govorniki so razpravljali o fuziji vseh prostovoljskih čet z rdečo armado, o boju proti vladni nacionalni stranki (Kuomintang) in nankinški vladi, o odpravi fevdalnega konfucijovskega reda po vseh krajih, o propagandnih zletih po deželi, ki naj navdušujejo za združeni Kitaj pod rdečo zastavo, nadalje o zvezi med delavskimi strokovnimi organizacijami in kmetskimi zvezami ter o propagandi imperializma kakor tudi o boju zoper inozemce in inozemske države in zoper vero.

Moskovsko časopisje se pritožuje, da se evropske velesile in pa Amerika v borbo kitajskega kmetskega proletarijata zoper nankinško vlado vmešujejo; tako na primer dolže Japonce, da so na Jangceju bombardirali rdeče čete; isto da so storile amerikanske bojne ladje. Francoska letala da so baje tudi preletela indokitajsko mejo in bombardirala vstaške čete v provinciji Kvangsi.

Ta propaganda je, kakor že javljeno, povzročila nemirno gibanje tudi med kmetskim prebivalstvom francoskega protektorata v Indokini. Zadnji taki nemiri so bili 3. junija blizu Saigona. Zbralo se je okoli 700 ljudi, ki so nosili rdeče zastave in embleme. Bilo je vse organizirano, kakor se to dela v Rusiji. Domača policija je manifestante ustavila in jih končno z bambusovimi palicami razgnala. Sicer so pa voditelji demonstrantov, ki jih je policija aretirala, davno znani komunistični agenti.

Zveza z dogodki v britanski Indiji je čisto indirektna. Indski komunistični agitatorji delajo po navodilih iz Moskve, ki so jih bili prejeli v Rusiji sami ali pa v Angliji in Nemčiji, kjer so se nahajali pod raznimi pretvezami. Nemiri na afganski meji so pa povzročeni od Moskve direktno in traja tam pravo bojno stanje. Uspeha ta nova komunistična panazijska akcija, ki je tudi že na Koreji povzročila nemire, ne bo imela kakor ga ni imela ona v letu 1927-28. Indsko prebivalstvo samo s svojo inteligenco vred že poteguje ostro črto med gibanjem za svoboden dominijon in komunističnim rovarstvom; tudi nankinški nacionalisti so začeli energično in uspešno borbo proti rdečim četam, ki večine prebivalstva itak niso zajele. Isto velja o Japonski, oziroma pod njeno nadoblastjo nahajajoči se Koreji. Pač pa pomeni to ojačanje diplomatične napetosti med Rusijo in ostalimi velesilami, kar je za mednarodni položaj vsekakor zelo važno.

MacDonald hoče osebno reševati problem brezposelnosti

Preosnova kabineta — Kooperacija z liberalci

London, 4. jun. AA. Sedanji minister za brezposelnost **Thomas bo prevzel ministrstvo za dominione. Na njegovo mesto bo postavljen poslanec Hartshorn; na mesto ministra za rudarstvo Turnerja, ki je včeraj demisijoniral, bo imenovan major Attlee. Minister za poljedelstvo Buston je bil imenovan na drugo mesto in bo njegov resor prevzel dr. Addison.**

London, 4. junija. AA. Predsednik angleške vlade MacDonald je izročil portfelj za dominijone Thomasu. MacDonald namerava osebno urediti vprašanje brezposelnosti.

London, 4. junija. x. »Daily Herald« poroča, da je poljedelski minister Buxton, ki je bil povišan v baronski stan in s tem prešel v zgornjo zbornico, vložil svojo demisijo. **Po preosnovi kabineta se bo problem brezposelnosti odkazal posebnemu odboru ministrov pod predsedstvom ministrskega predsednika. Upanje je celo, da bo prišlo v vprašanju brezposelnosti do liberalno socijalistične kooperacije, ki jo je Lloyd George te dni ponudil v formalnih razgovorih MacDonaldu in Thomasu.**

London, 5. jun. x. Na vprašanje v poslanski zbornici, ali hoče vlada predlagati Društvu narodov, da bi sklicalo svetovno konferenco za razpravljanje o brezposelnosti, je izjavil MacDonald, da nima za to nobenega povoda, ker se gospodarski organi Društva narodov trajno bavijo z vsemi vprašanji za povzdigo svetovne trgovine.

Evharistični kongres

Zagreb, 4. junija. p. Osrednji odbor za evharistični kongres je objavil, da je imel slovaški katoliški episkopat 28. marca konferenco, na kateri je sklenil, da episkopat pošlje svojega zastopnika na zagrebški kongres in na evharistični kongres v Poznanju na Poljskem. V Zagreb pride Pavel Jantauš iz Trnave.

Na kongresu bo velika teoforična procesija, na kateri bo sodelovalo veliko število ljudstva. Nekatere godbe so zaprosile za dovoljenje, da bi mogle igrati pri procesiji. V Zagrebu se vršijo velike priprave za preskrbo stanovanj. Te dni je osrednji odbor razposlal vsem škofijskim odborom formularje z molitvami za uspeh kongresa. Te molitve bodo duhovniki molili vsako nedeljo. Ker bo ob kongresu v Zagrebu veliko duhovnikov, je poseben odbor določil, kje bodo posamezni duhovniki maševali.

Grški gospodarstveniki v Zagrebu

Zagreb, 4. jun. z. Ob pol osmih zjutraj so prispeli v Zagreb delegati grškega gospodarstva in tiska, 34 po številu. Sprejeli so jih zastopniki banske uprave, trgovskih in gospodarskih društev, časnikarji, grški konzul in drugi. Najprej jih je pozdravil Artur Mahnić, podnačelnik, ki je v svojem govoru poudaril potrebo čim večjega zbližanja med Grčijo in Jugoslavijo. Za njim je govoril predsednik Trgovske zbornice dr. Vrbanić. Odgovoril je bivši minister Mavrogordato. Dalje je govoril vseučiliški profesor Zizis. Gostje so se nastanili v hotelu »Esplanade«. Ob pol desetih so obiskali bana Šilovića, nato pa župana Srkulja. Ob eni je bil v mestni kleti svečan obed. Popoldne so si ogledali vse mestne ustanove. Zvečer je bila v gledališču zanje slavnostna predstava. Po predstavi pa je bil v »Esplanadi« slavnosten rout, ki ga je priredila Trgovska zbornica. Jutri si bodo ogledali zagrebške tovarne. *Ob petih popoldne pa nadaljujejo svoje potovanje v Ljubljano.*

Papeški konzistorij bo 30. junija

Rim, 4. jun. AA. **Uradno potrjujejo, da je papež sklical konsistorij na tajno sejo, ki bo 30. junija. Na tej seji bodo imenovani novi kardinali.** Zaenkrat še ni odrejeno, kdo bo deležen te visoke cerkvene časti in koliko kardinalov bo imenovanih. V zadnjem času je umrlo več kardinalov.

V Montereau ni bilo atentata

Pariz, 4. junija. d. Preiskava, ki jo je uvedlo oblastvo, da ugotovi vzroke železniške nesreče v Montereauju, je končana. Preiskovalna komisija je ugotovila, da gre za stvarno nesrečo, ki je nastala na ta način, da se je zemlja udrla. Komisija je je mnenja, da je zločin izključen. — Kakor znano, je 1. junija skočil večerni brzovlak iz tira kakih 600 m proč od postaje Montereau, pri čemer je bilo 7 mrtvih in 15 težje ranjenih. Ker se je imel ravno tedaj tam peljati min. predsednik Tardieu, se je splošno smatralo, da gre za dobro premišljen atentat na njegovo osebo.

Novi člani Vrhovnega zakonodajnega sveta

Belgrad, 4. junija. AA. Na predlog ministra pravde je predsednik ministrskega sveta general Peter Živković postavil za člane vrhovnega zakonodajnega sveta gg. **Kosto Timotijevića**, bivšega ministra v Belgradu, **dr. Alberta Kramerja**, bivšega ministra iz Ljubljane, **dr. Slavka Miletića**, bivšega ministra iz Belgrada, **dr. Hamdijo Karamehmedovića**, bivšega ministra iz Sarajeva, **dr. Svetislava Popovića**, bivšega ministra iz Zemuna, **dr. Pavla Čubrovića**, izrednega profesarja na univerzi v Belgradu, **Živka Krpana**, prof. v p. iz Bakra, in **Petra Djirlića** publicista iz Splita.

Upravni svet Poštne hranilnice

Belgrad, 4. junija. AA. **Upravni svet Poštne hranilnice je sklenil, da se od danes sprejemajo državni boni v lombard. Obrestna mera za lombard državnih vrednostnih papirjev se zniža od 8 do 7% neto letno, znesek posojila na poedino obveznico 2 in pol odstotne vojne škode pa se zviša od 300 na 320 Din. Istočasno je bilo sklenjeno, da se obresti za vse kredite na tekoče račune znižajo od 8 na 7%.**

Želje industrijcev

Belgrad, 4. jun. AA. Centrala industrijskih korporacij je izročila ministru financ spomenico, v kateri prosi, da se naj razglasi zakon, ki bo omogočil industrijam in tvornicam, da razširijo in modernizirajo svoje obrate v prihodnjih 5 letih brez plačila predpisanih davščin. Centrala industrijskih korporacij utemeljuje svoj predlog s težkim položajem industrije, s hudo inozemsko konkurenco in s potrebo, da se naša industrija reorganizira na moderni podlagi.

Sokolski zlet

Belgrad, 4. jun. AA. Srednješolska mladina, ki se udeleži vsesokolskega zleta Sokola kraljevine Jugoslavije, prispe v Belgrad v petek, 6. junija. Zleta se udeleži 13.000 dijakov in dijakinj.

Obsedno stanje na Malti

London, 4. junija. p. Kakor smo že včeraj poročali je angleška vlada dala guvernerju siru Johnu Ducaneu, da radi protiangleške agitacije proglasi obsedno stanje. Angleški tisk obtožuje italijanske imperijaliste, da zahtevajo Malto zase kot italijanski otok. Angleški tisk vprašuje odkod si lastijo italijanski propagandisti pravico, da govorijo o italijanstvu Malte, ko so oni sami zabranili svetovnemu tisku, da bi se zavzemal za Slovane in Nemce v Italiji.

Dunajska vremenska napoved. Hladnejše vreme, na vzhodnem obrobju Alp bo kmalu nehalo deževati, potem pa se bo najbrže hitro razjasnilo. V južnih Alpah za enkrat še nagnjeje k nevihtam.

Angleška politika v Palestini

Radi bi zadovoljili priseljene žide in domačine

London, 4. junija. AA. Na izrednem zasedanju permanentne komisije Društva narodov za kolonijalne mandate je govoril podtajnik za kolonije dr. Drumond Shiels o angleški politiki v Palestini. Angleška vlada je v polni meri spoznala važnost priseljevanja in ustanavlja v Palestini narodni dom za židovsko ljudstvo. Anglija se bo točno držala navodil Društva narodov in strogo izvajala kolonijalni mandat. Zadnje tedne je angleška vlada prejela poročilo Hopa Simpsona o palestinskem vprašanju, ki naglaša, da je potrebna pri izvajanju palestinske politike velika previdnost. Vlada želi storiti vse, kar je v človeški moči, da pomiri nasprotni si stranki.

Shiels je dodal:

»Naša naloga v Palestini je dvojna. Ustanoviti moramo domače ognjišče za židovsko prebivalstvo in obenem varovati civilne in verske pravice nežidovskega prebivalstva. Večkrat so obveznosti teh dveh nalog nezdružljive. Mi menimo, da se te obveznosti morejo in morajo spraviti v sklad. Dom židovskemu prebivalstvu se lahko ustvari, ne da bi se s tem škodovalo interesom nežidovskega prebivalstva. Ta politika bo koristila vsej deželi in celokupnemu prebivalstvu.

Madjarska obhaja 10 letnico mirovne pogodbe

Budimpešta, 6. junija. x. Ob 10 letnici podpisa trianonske mirovne pogodbe so se po vsej državi vršili mirni protestni shodi. Po vseh tovarnah je dopoldne ob 10 počivalo delo 5 minut. Na borzi pa je ob 12 delo zastalo 10 minut. Popoldne ob 4 so zvonili po vseh cerkvah in vse trgovine so bile zaprte 10 minut. Zvečer so utihnile godbe po vseh javnih lokalih. V poslanski zbornici je bila žalna seja, na kateri je grof Albert Apponyi izvajal, da je ta mirovna pogodba bila Madžarski enostransko po sili diktirana in da diktat nima nravne pravičnosti. Naglašal je ob burnem odobravanju, da je Madžarska odločena uveljavljati svoje pravice z vsemi sredstvi prava in pravičnosti. Tudi socijalno demokratični poslanec Štefan Farkas je izjavil, da je mirovna pogodba nepravična, ker ne sloni na pravici samoodločbe narodov. Budimpeštanski občinski odbor je imel popoldne sejo, na kateri se je sklenilo, zahtevati od sveta Društva narodov, da stavi revizijo trianonske pogodbe na dnevni red.

Rothermere se poteguje za Madjare

in zahteva revizijo trianonske mirovne pogodbe

London, 4. junija. x. Ob desetletnici trianonske mirovne pogodbe je lord Rohtermere zopet nastopil v »Daily Mayl« za revizijo te pogodbe, češ da je ena največjih krivic s kakršnimi so državniki od časa do časa umazali zgodovino. Če se ta pogodba ne revidira, se bodo njeni hudi učinki poznali še za več generacij pozneje. Pa tudi samo majhne izpremembe sedanjih mej bi lahko vrnile madžarski domovini zopet dva milijona Madžarov, katerih je bilo 3,3 milijona prideljenih Češkoslovaški, Romuniji in Jugoslaviji. Treba je razumeti madžarsko ogorčenje in se sramovati, da se ta akt elementarne pravičnosti še ni izvršil. Od vseh držav, ki so v svetovni vojni bile sovražne zaveznikom, zasluži Madžarska najvelikodušnejše postopanje, ker je bila proti svoji volji zapletena v konflikt na strani Avstrije. Če je bila Madžarska v davnih časih trdnjava proti Turkom, se je v novejšem času zlomil val boljševizma ob odporu Madžarske. Če bi bil Bela Kun stabiliziral svojo vlado na Madžarskem, bi se razširil boljševizem po vsej Evropi. Rothermere naglaša, da v srednji Evropi ne more priti do trajnega miru, dokler ostane krivica razdeljene Madžarske neporavnana.

Spremembe v rdeči armadi

Moskva, 5. jun. x. V vrhovnem vodstvu rdeče armade in vojnega komisarijata so se izvršile važne osebne izpremembe. Kot namestnik ljudskega komisarja za vojsko in mornarico je odstopil Josip Unšliht ter bo imenovan za namestnika predsednika vrhovnega gospodarskega sveta. Na mesto Unšlihta pa prideta dva naslednika, katera pa svojih dosedanjih mest ne bosta odložila, in sicer voditelj politične uprave rdeče armade Gazarnik in šef opremne uprave rdeče vojske Uborovič. Kot nov član revolucijonarnega vojnega sveta pa vstopi poveljnik ukrajinskega voj. okraja Jakir. Tudi ta ne bo odložil svojega sedanjega mesta. Kot ljudski komisar za vojsko in mornarico in kot predsednik revolucijonarnega vojnega sveta pa ostane slej kot prej Vorošilov.

Nadškof msgr. Perier zapušča Ljubljano

Nagovori kalkutskega nadškofa.

Ljubljana, 4. jun. Nocoj ob 7 je v stolnici nagovoril zbrane vernike kalkutski nadškof mons. Perier, čigar govor je poprej raztolmačil vseučiliški profesor dr. Ehrlich. Cerkvena slovesnost je končala z litanijami Srca Jezusovega.

Ob 8 je nadškof prišel v Akad. dom, kjer so ga čakali številni slovenski prijatelji misijonstva. V francoskem jeziku sta ga nagovorila profesor dr. Lovro Sušnik in akad. Duh. Gosp. nadškof je nato imel kratko predavanje, pred vsem o šolstvu v Indiji. — Več bomo še poročali. Gosp. nadškof še danes odpotuje domov, dne 1. septembra pa se povrne v Indijo.

Pogreb kardinala Luçona

Reims, 4. jun. AA. Pogrebne svečanosti za kardinala Luçona so bile prirejene v veličastnem obsegu. Svečanostim je prisostvovalo nad 70.000 oseb.

Zasedanje franc. zbornice

Pariz, 4. jun. AA. Zbornica je določila, naj se vrši razprava o interpelaciji glede dogodkov v Indokini v petek.

Poslanska zbornica bo jutri razpravljala o načrtu statutov za mednarodno sodišče pravice. Na današnji seji senata je bila opažena prisotnost Poincaréja.

Vlada je predložila finančnemu odboru zbornice načrt o okrepitvi narodnega gospodarstva. Predvidena je ustanovitev posvetovalnega gospodarskega in upravnega odbora. Zatem predlaga vlada, da se ustanovi blagajna, ki bo dajala predujme občinam in departmanom. Kredit v znesku 70 milijonov je določen za gradnjo brzoparnikov. Ti parniki bodo vozili med Francijo in Alžirjem.

Izpraznitev Porenja se vrši v redu

Pariz, 4. jun. AA. General Guillaumat je izjavil posebnemu poročevalcu »Journala«, da gre izpraznitev Porenja docela redno od rok in da se vrši slovo francoskih čet in oblastev od nemškega prebivalstva povsem v vljudni obliki.

Morilec Kürten je bil tudi požigalec

Düsseldorf, 5. jun. x. Morilec Kürten je v času od leta 1913. do 1929. zažgal tudi 20 požarov. Vrsta tajinstvenih dogodkov v Düsseldorfu nima konca. Od včeraj dalje išče policija nekega 30 letnega moškega, ki se je izdajal za polkovnika Reuterja, in ki je nagovoril 20 letno šiviljo in jo povabil, da se z njim popelje na aeroplanu okoli Düsseldorfa. S tem jo je izvabil v bližino letališča, kjer jo je zlorabil, potem pa je zbežal, ko je dekle klicalo na pomoč. Tudi tajinstvena smrt male deklice Orthman dne 26. maja se sedaj ne smatra več za nezgodo, temveč za zločin.

Bethlen obišče Anglijo

London, 4. jun. AA. Meseca junija poseti **Anglijo madžarski ministrski predsednik grof Bethlen. Sprejel ga bo zunanji minister Henderson in bo gost angleške vlade.** Bethlen se želi zahvaliti angleški vladi za pomoč pri reparacijskih pogajanjih v Parizu in v Haagu.

Vezuv deluje

Milan, 4. junija. x. Natančno po enem letu, ko je lansko leto od 2. do 6. junija Vezuv bruhal lavo, ki je prodrla do vasi Terzignano, je Vezuv letos zopet začel delovati. Vrstijo se močne eksplozije in plamene je videti po vsej neapolski pokrajini. Ravnatelj vezuvskega observatorija prof. Malladro je za to, da se zgradijo visoki nasipi, da se s tem prepreči prelivanje lave iz Val Inferna. Danes ponoči je pepel dosegel že terase observatorija.

Zeppelin nad Azori

Lisbona, 5. jun. x. Zrakoplov Zeppelin je danes ob 14 srednje-evropskega časa preletel Azorski otok Terzeira s hitrostjo 40 milj. V Sevilli pričakujejo zrakoplov jutri zjutraj.

Zmaga sev. kitajske armade

Peking, 4. jun. AA. Indopacifiška agencija poroča: Po poročilu iz generalnega štaba severne armade, je le-ta zmagala na vsej črti in pognala južne čete v beg. Severna armada je vjela kakih 50 pilotov in zaplenila 12 letal ter velika skladišča letalskih sredstev. Južne armade se je polastila panika. Zmagovalne čete ogražajo Šanghaj.

Velik knjižni dar

London, 4. jun. AA. Potom leedske univerze je daroval lord Brotherton angleškemu narodu največjo privatno knjižnico v Angliji.

Vrhu tega je poklonil imenovani lord knjižnici 30.000 funtov sterlingov za njeno vzdrževanje. Knjižnica obsega veliko knjig in dragocene manuskripte Shakespearjevih del.

Drobne vesti

Belgrad, 4. junija. z. Za jutrišnjo glavno skupščino Zadružne zveze v Zagrebu je prometno ministrstvo dovolilo 50 odstotni popust na železnicah.

Belgrad, 4. junija. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za gradbe in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta predpisal in proglasil **zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o samoupravnih cestah.**

Belgrad, 4. junija. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za gradbe in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta ter na osnovi § 26 zakona o državnih cestah z dne 8. maja 1929 predpisal in proglasil **zakon o dopolnitvi uredbe o zaščiti javnih cest in varnosti prometa z dne 6. junija 1929.**

Split, 4. junija. z. Na inicijativo potniškega biroja »Ilf« v Dresdenu je prišla v tej sezoni v Split že dvajseta skupina nemških turistov, kjer ostanejo 10 dni, nato pa odpotujejo v severno Dalmacijo.

Zborovanje industrijcev

Včeraj dopoldne se je vršila sedma redna glavna skupščina Zveze industrijcev, kateri je radi odsotnosti predsednika g. Dragotina Hribarja, ki je bil pozvan v Belgrad, predsedoval prvi podpredsednik g. Janko Jovan.

Poleg številnih industrijcev so prisostvovali skupščini: banski načelnik dr. Rudolf Marn, zastopnik bana ing. Dušana Serneca, gen. tajnik dr. Fran Windischer in tajnik Ivan Mohorič za Zbornico TOI, tajnik dr. A. Pandakovič, zastopnik Zveze industrijcev iz Zagreba, vseuč. prof. dr. Hinterlechner, zastopnik tehniške fakultete, pomočnik Bajič, zastopnik Finančnega ravnateljstva in inšpektor Miroslav Gregorka, zastopnik ravnateljstva Drž. železnic.

Po pozdravu gostov je predsednik predlagal, da se odpošlje vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju, nadalje vdani pozdravi predsedniku vlade gen. Živkoviču in trgovinskemu ministru dr. Demetroviču, kar je občni zbor z odobravanjem vzel na znanje. Nato se je spomnil vseh umrlih članov in podal besedo tajniku dr. Adolfu Golji, ki je podal poročilo predsedništva o poslovanju Zveze industrijcev v letih 1928 in 1929.

Industrijci za obrtni zakon

Po zadnji glavni skupščini zveze se je politično življenje tako poostrilo, da je moral priti historični manifest z dne 6. januarja, kakor tudi upravna razdelitev kraljevine. Vse te ukrepe je industrija v Sloveniji z veseljem pozdravila. Poslovanje Zveze industrijcev je vedno ščitilo industrijske interese, pri čemur ji je bila zlasti v pomoč Centrala industrijskih korporacij, za kar se ji občni zbor zahvaljuje, posebno pa vsem funkcijonârjem. Odnošaji Zveze napram zbornici so najprijaznejši, zato industrijci nikakor ne zahtevajo svojih posebnih zbornic. Zveza je mnenja, da odgovarja gospodarskemu ustroju naše države najbolj enoten zbornični sistem, ker temelji vse gospodarstvo na poljedelstvu in industriji. V zaščito industrijske delavnosti je Zveza priglasila svoje pomisleke, zlasti proti nekaterim finančnim ukrepom samouprav, kateri ukrepi so bili industriji neprijazni. Z veseljem so industrijci pozdravili ustanovitev dravske banovine, žele pa, da bi se pritegnile k sodelovanju pri upravi zlasti glede financ tudi gospodarske korporacije. Zveza še nadalje vztraja na svoji zahtevi, da se preustroje zakonske določbe za delniške družbe tako, da bo dano še več možnosti za uspeh poslovanja. Druga ne manj važna zahteva je stalnost linije v gospodarski politiki države. Zato je potrebno, da se vsa samoupravna telesa zavzamejo za napredek in razvoj industrije. Številna so bila prizadevanja Zveze v sivareh davčne zakonodaje, socijalne, železniške ter carinsko-tarifne politike države. Industrijci niso opustili nobene prilike, da ne bi opozorili merodajnih faktorjev na nujnost reforme socijalne zakonodaje. Zveza se je odzvala vabilu socijalnega ministrstva in je podala svoje mnenje glede revizije v tem smislu, da zahteva predvsem decentralizacijo bolniškega zavarovanja, nadalje spremembo materijalnih določb zakona o zavarovanju delavcev, kakor tudi izpopolnitev zakona o zaščiti delavcev. Skupni zahtevi vseh gospodarskih slojev je uspelo, da smo dobili osnutek novega obrtnega zakona. Kakor znano, se osnutek naslanja na pri nas veljavno obrtno pravo. »Industrijci smatrajo, da je to eden naših najboljših zakonskih načrtov ter nikakor ne morejo soglašati z onimi korporacijami, ki so zavzele načelno odklonilno stališče proti temu načrtu.« Tudi za rudarski zakon so industrijci zahtevali, da se zasliši tudi njihovo mnenje. Glede zakona o elektrotehničnem gospodarstvu, katerega oficijelni predlog ni odgovarjal našim potrebam, je zveza sestavila svoje zakonske načrte. Redakcijo zakona o elektrotehničnem gospodarstvu je prevzel dr. Erik Eberl, redakcijo zakona o izkoriščanju vodnih sil pa je prevzel dr. Fran Spiller Muys.

Naše ceste

O problemu naših cest je imel izčrpen referat ing. Pirkmajer. Naše ceste, ki so slovele kot najboljše, danes ne odgovarjajo več potrebam in promet je resno ogrožen. Zato je potrebna predvsem poprava starih cest, izredne važnosti pa je nova ureditev cestišč. Treba bo izbrati sistem, ki bo najbolj odgovarjal potrebam prometa na posameznih odsekih, nadalje, da bo površina ceste taka, da se ne bo nabiralo na njej preveč prahu, da porabljanje ne bo vzbudilo preveč hrupa, da bo pripravna za čiščenje ter nepropustna za vodo. Pri rekonstrukciji naših cest bo treba v marsičem korigirati trase, nadalje pa tudi popraviti površino cestišča. Ceste bo treba utrditi, na kakršenkoli način, ali z asfaltiranjem ali s tlakovanjem kock itd. Ceste predstavljajo velik del našega narodnega premoženja, zato jih je treba ohraniti v kolikor mogoče dobrem stanju. V to svrho bi bili potrebni ukrepi proti vozilom, ki preveč izkoriščajo cesto. To je proti avtomobilom nekaterih znamk, nadalje bi bilo treba prepovedati izdelovanje vozov, ki imajo preozka platišča. Tudi glede strokovne izobrazbe šoferjev in vseh voznikov, bi bilo treba še marsikaj urediti. Investicije naj bi se izvrševale iz cestnega fonda, katerega izdatki bi šli izključno v dobro cestam. Dohodki pa bi prihajali od onih davščin, ki jih plačuje promet oziroma vozila. Potrebno je tudi, da država preodkaže del svojih dohodkov v banovinski cestni fond. Zgled, kako se naj popravljajo ceste in kakšna skrb naj se jim posveča, pa nam kažejo vsi naši sosedje. Računati je, da bi stala preureditev in popravilo sedanjega cestnega omrežja v naši banovini 300 milijonov dinarjev. Za to najeto posojilo bi se gotovo lahko odplačevalo, zlasti, ker so interesenti — kar nam kaže zgled našega kmetskega prebivalstva — pripravljeni še mnogo žrtvovati. Končno ne smemo pozabiti, da hočemo z intenzivnim tujskim prometom izboljšati našo plačilno bilanco. V tem smislu je bila sprejeta resolucija, ki zahteva, da vlada posveti nujno pažnjo rekonstrukciji in vzdrževanju cestnega omrežja v skladu s potrebami modernega prometa. Tudi rekonstrukcija državnih cest naj bi se prepustila banovini, kateri se v ta namen odstopijo potrebna sredstva, zlasti donos drž. trošarine na bencin in vse takse na vozila. Banovina naj osnuje ban. cestni fond, v katerega se stekajo prispevki države za ceste in vse banovinske davščine na vozila, na bencin ter obstoječe cestne doklade. Nujno naj se izdela enoten program za rekonstrukcijo vsega cestnega omrežja v banovini in osnuje naj se predlagani cestni svet.

Poročilo o položaju naše industrije in pogledih v bodočnost je podal ing. Milan Šuklje.

Resolucije

Glavna skupščina je sprejela sledeče resolucije:

1. Kr. vlada naj vporabi vsa pripravna sredstva za industrijalizacijo države, ki je nujno potrebna spričo trajnega nazadovanja našega agrarnega izvoza. Dosedanja carinska zaščitna politika naj ostane, učinkovitejše pa naj se zaščitijo one panoge industrije, ki trpe od inozemskih dumpingov. Na račun reparacij naj se ne nabavlja blago, katerega more izdelovati domača industrija.

2. Nujno potrebna je ureditev banovinskih in samoupravnih financ potom enotnega zakona, da se onemogočijo previsoke in neenakomerne obdavčbe, zlasti naj se prepove obdavčenje produkcijskega procesa izvoza.

3. Pri končni redakciji obrtnega zakona naj se uvažujejo predlogi, ki jih je zveza posebej poslala. Delo na drugih važnih zakonih naj se pospeši. Nujno je potrebno, da se izda čim preje enoten rudarski zakon, nadalje zakon o izkoriščanju vodnih sil in zakon o elektrotehničnem gospodarstvu. Upošteva naj se stvarne zahteve gospodarstva. Zveza je izdelala lastne načrte zadnjih dveh zakonov ter jih bo predložila kr. vladi. Industrijci pozivljajo vlado, da čim preje izvrši prepotrebno revizijo naše socijalne zakonodaje. To delo naj se izvrši na podlagi pravilnega kompromisa med splošno priznanimi socijalno političnimi načeli ter dejansko potrebo delavstva, po javno pravni zaščiti na eni strani ter dejanskimi prilikami in možnostmi našega gospodarstva na drugi strani.

Soglasno je bila sprejeta sprememba statuta Zveze industrijcev. Računski zaključek ze leto 1929 izkazuje napram primanjkljaju 1928 že ves ta primanjkljaj pokrit ter presežek v znesku 0.1 milijona Din. Proračun za poslovno leto 1930 znaša v izdatkih oziroma dohodkih po 775.000 Din. Istočasno je bila sprejeta tudi nova lestvica za pobiranje članskih prispevkov. Računski pregledniki so našli račune v redu. Odboru je bil podeljen absolutorij.

Volitve

Glavna skupščina je potrdila po odboru izvršeno kooptacijo Janka Jovana in dr. Fran Windischerja, ponovno so bili izvoljeni v odbor dr. K. Born, ing. O. Drača, I. Florijančič, K. Gologranc, M. Horwitz, D. Hribar, ing. M. Kiepach, A. Krejči, P. Majdič, H. Pogačnik, J. Pollak, A. Praprotnik, dr. E. Rekar, dr. M. Vidmar. Na novo je bil izvoljen S. Širca. Za računska pregledника sta bila ponovno izvoljena dr. C. Pavlin in F. Ravnikar.

Nato je predsednik zaključil z zahvalo navzočim uspelo zborovanje.

Belgrajski proces

Belgrad, 4. jun. m. Proces se bliža h koncu. Danes so govorili zagovorniki dr. Šafer za dr. Lebovića, dr. Živko Berlić za Jakoba Jelašića, dr. Ferdo Bošnjaković za Bošnjakovića, dr. Čulić za Begića. S tem so zagovorniki absolvirali 23 obtožencev. Ostal je še edino dr. Maček. Njega zagovarjajo dr. Smoljan, bivši posl. Radičeve stranke, dr. Kostić Milan, bivši poslanec bivše SDS, Slavko Dukanac, bivši poslanec SDS, dr. Ivo Andres, dr. Dude Bošković, bivši poslanec SDS, dr. Juraj Šutaj, bivši poslanec Radičeve stranke, in dr. Ante Trumbić, ki bodo govorili jutri in sicer v gori navedenem vrstnem redu.

Tudi današnja razprava ni prinesla nobenih zanimivih novih momentov. Zagovorniki so vztrajali na stališču kakor doslej, da ni obstojala nobena teroristična organizacija in da z ozirom na to niso mogli biti obtoženci njeni člani. Zato ne spadajo pred državno sodišče.

Proces proti Predavcu

Zagreb, 4. junija. z. Danes se je nadaljevala razprava proti Josipu Predavcu. Govorili so zagovorniki. Prvi je govoril dr. Valter, za njim pa dr. Jančiković. Oba sta pobijala obtožnico. Za njima je govoril dr. Žiga Šol, ki se je bavil z izpovednimi izvedenci. Dr. Benović je govoril o Predavčevih dolgovih. Peter Pobor je naglašal, da bi bila mogla tiha likvidacija vse rešiti. Po odmoru je govoril dr. Budak, ki je naglasil, da je Predavec delal v kmetsko korist. Končno je govoril Predavec, ki je ponovno obrazložil kako je prišlo do navedenega stanja. Pobijal je nekatere navedbe državnega tožitelja in dr. Radoševiča. Ob dveh popoldne se je razprava zaključila. **Predsednik je razglasil, da se bo razsodba proglasila v soboto ob desetih dopoldne.**

Zagrebška vremenska napoved. Po večini oblačno. Soparno. Možno je poslabšanje vremena.

Rom. avtomobilisti v Ljubljani

V sredo, dne 11. junija 1930 med 10. in 11. uro dopoldne pride v Ljubljano Kraljevski rumunski avtomobilski klub in so določene sledeče ulice, po katerih vozijo avtomobilisti v mesto: čez Karlovski most zavijejo desno po Grubarjevem nabrežju v Streliško ulico, mimo Mestnega doma na Mestni trg, Stari trg, čez Sv. Jakoba most na Cojzovo cesto, mimo spomenika Ilirije po Vegovi ulici čez Kongresni trg pred Kazino, kjer se nahajajo prostori Avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije, sekcija Ljubljana. Tu jih pozdravi župan mesta Ljubljane gospod dr. Dinko Puc in jim priredi Mestna občina zakusko v vrtni restavraciji »Zvezda«. Za časa zakuska bo svirala vojaška godba.

Po sprejemu v Ljubljani odidejo rumunski avtomobilisti po Šelenburgovi ulici, Prešernovi ulici, mimo Prešernovega spomenika, po Miklošičevi cesti, Tavčarjevi ulici, mimo kavarne »Evrope« dalje po Celovški cesti proti Bledu.

Ob pol 2 popoldne priredi ljubljanska sekcija Avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije na čast dičnim gostom v hotelu »Toplice« slavnostni banket. Tekom popoldneva bodo prirejali rumunski gostje v spremstvu naših avtomobilistov krajše izlete po blejski okolici.

Na čast visokih gostov se vrši na večer slavnostna razsvetljava jezera in Blejskega gradu.

Kolikor nam je znano iz došlih poročil so bili rumunski gostje deležni povsod najprisrčnejšega sprejema in viharnih ovacij. Posebno velike slavnosti so se vršile v Belgradu, kjer je Nj. Vel. kralj Aleksander sam prisostvoval raznim prireditvam in pokazal v osebnih razgovorih z udeleženci, kakor tudi s predstavniki našega kluba največje zanimanje za ta prijateljski obisk zavezniške Rumunije. Med udeleženci se nahajajo odlične osebnosti rumunske države, predvsem predsednik rumunskega avtomobilskega kluba Nj. E. g. Mitilineu, bivši zunanji minister kraljevine Rumunije, podpredsednik rumunskega avtokluba Nj. E. g. Camarašesco, oba znana rumunska sportnika princa Ghika, ter mnogo drugih visokih osebnosti.

Drugi dan, t. j. dne 12. t. m. ob 8. uri zjutraj se odpeljejo rumunski gostje iz Bleda skozi Ljubljano, preko Trojan v Celje in nadalje v Rogaško Slatino, kjer jim priredi Mariborska sekcija Avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije sprejem